

ימי קורבן

גליון למועדי ישראל בהלכה אגדה ומשנה

הלכות והנהגות לימי הפורים מאת הגאון רבי אלעזר זאב רז שליט"א

ה. אור לי"ד מתחיל גילוי אור. וכל שכן ב"חצות הלילה".
ואשר על כן טוב לנצלו לתורה ולבקשת רחמים. ויש
אומרים אז תהילים (מזמור כב) "אלי אלי למה עזבתני".

ו. ביום הפורים יש סגולת "מחילת עוונות".

ז. ליהודים היתה "אורה" ושמחה. ודרשו חז"ל: "אורה -
זו תורה", ואשר על כן יש להשתדל בלימוד התורה. **ועצה**
טובה ונכונה: שבבוקר מיד אחר התפלה ילמד שיעור מה,
ואחר כך ילך לביתו.

ח. יש להתחיל קצת לימוד "הלכות פסח" ביום פורים.
ודע כי מיום פורים מתחיל הקב"ה להוציאנו מהיכלות
הטומאה מעט בכל יום עד פסח.

א. קודם ימי פורים המנהג ליתן "זכר למחצית השקל",
ואם יוכל יקרא פרשת שקלים ומשניות שקלים.

מקרא מגילה

ב. בעת "קריאת המגילה" מאיר ב"גלוי" אור גדול.
וישתדלו לבלתי הרעיש כלל כל עת הקריאה, ולחנך
הקטנים לשמור על שקט מוחלט.

ג. דע, כי ע"י הכנעת 'המן' ומחיייתו ומחיית עמלק, נכנע
ה'יצר הרע'. ולכן יכוין (בהכנעת המן) להכניע יצר הרע.

ד. ויקבל על עצמו, שמכאן ואילך יתחזק בלימוד תורה
כמ"ש ליהודים היתה "אורה" - זו תורה. שקיימו וקבלו
עליהם עול מצוות ותורה.

מקורות ההלכה

בתהילים מזמור "אלי אלי למה עזבתני", וזו סגולה גדולה. כי יתכן מאד
שמרוב הרצון שמתגלה בשמים ממעל לרוב קדושת היום (וזאת אפילו
לירושלמים) אז שעת רצון לקיבול התפלות.

ו. **בתיקוני** הזוהר (תיקון כא ד"א): איתא: "פורים איתקריאת על שם יום
הכיפורים". מכאן הביאו סמך שיש בו מחילת עוונות. ובספר מדרש אליהו
כתב: "שבפורים מכפר הקב"ה עוונותיהם של ישראל כיום הכפורים".

ז. **במגילה** (טז): דרשו על הפסוק (אסתר ח): "ליהודים היתה אורה ושמחה
וששון ויקר". שהמן גזר על כל מצוות הללו. וכדרשתם: אורה - "זו תורה".
ופירש"י: שהמן גזר שלא יעסקו בתורה. וכתב בספר יסוד ושורש העבודה
(שער יב פ"ו): "מזה יראה חיוב גדול ביום הזה על כל יודע ספר, שילמד
תורתנו הקדושה ולשמוח בלימודה. אך עצתי נכונה: "שלא יזוז מבית
המדרש שחרית עד שילמד". כי בביתו יכול לבוא לידי ביטול מפאת גודל
טרדות היום". עכ"ד.

ומעשה בהגאון רבי נחום מביאלה שעסק בתורה בפורים והיה איזה "רגע
קט" שלא נמצא עוסק בתורה אלא הוא בלבד, ונמצא שהעמיד העולם
ברגע קט זה, ונאמר לו מן השמים: יען אשר העמדת העולם בתורתך תזכה
לבן שיאיר את העולם בתורה. ויצא ממנו בן הלא הוא הגאון רבי אברהם
מסוכטשוב בעל "אבני נזר".

והחיד"א כתב "הבטחה" בספרו לב דוד (פרק טז): **ובעיני הדבר פשוט!**
שאם כל ישראל היום הזה (פורים) היו נוהגים בסדר קדושה, ויתר היום
עוסקים בתורה כל אחד כפי שיעורו, בשכר זה היינו נגאלים!

ת. **בספר** חסד לאברהם כתב: "כי מפורים מתחיל הקב"ה להוציא כל אחד
מהיכלות הטומאה בכל שנה ושנה. וכאשר מגיע ליל ביעור חמץ כולן בני
חורין". הביאו החיד"א בספר לב דוד (פרק ל). וכתב: שלכן "יטיב מעשיו"
שלושים יום קודם פסח. ובזה נתגלה טעם חז"ל שאמרו 'שואלים בהלכות
פסח קודם לפסח שלושים'. כי שלושים, הם שייכים לפסח, "ומידי שנה
בשנה" פועל השי"ת שעולין נפשות ישראל לאט לאט מרשות הסטרא
אחרא.

א. **בזמן** שהיה המקדש, היה מצות עשה ליתן "מחצית השקל". ובזמן הזה
אין נוהג, כמו שכתב הרמב"ם בהלכות שקלים (פ"א). אמנם יש פוסקים
שכתבו ליתן גם בזמן הזה "זכר למחצית השקל". וכך ה'מנהג' היום.

מי שנותן מחצית השקל מובטח לו חיים. וכמ"ש בספר יפה ללב (ה"ב סימן
תרצד אות ג): הנה במילת "מחצית" אותיות אמצעיות הם אותיות "חציל".
ואותיות מראש וסוף (מחצית) הוא אותיות "מת", שם רמז: דאם נתן חצי
המטבע הקבוע באותו מקום, מפריד המות ממנו, שמובטח לו שלא ימות
באותה שנה. עכ"ל.

עוד כתב (אות ד): דורשי רשומות כותבים טעם על מחצית השקל, כי ר"ת
וס"ת של "מחצית" הוא "מת" "חיי", ובאמצע צ הרמז לצדקה. לפיכך
"וצדקה תציל ממות". וזה שכתוב "דודף צדקה וחסד ימצא חיים".

ב. **בשער** הכונות (דף קט). מבואר, שבימי פורים מתגלית הארה חשובה
וגדולה שאין נמצאת בשאר מועדים. ובקריאת המגילה נמשכת ויוצאת
בגלוי אותה הארה. ולכן נקראת "מגילה" לשון "גילוי".

ג. **הנה** עמלק רמז ליצר הרע, וכן המן רמז ליצר הרע. ולכן בהיותנו מוחים
זכרם בקריאת המגילה וכן בשאר כל ימי הפורים, יש לנו לכוין: "יהי רצון
שימחה ג"כ יצר הרע מקרבנו" שלא ימשול בנו. ונהפכה לטוב". כמ"ש
בספר פרי צדיק שע"י ההזכרה דלמטה נעשה המחיה ע"י השי"ת. ע"ש.
ומנהגנו לכתוב שמות 'המן' ועוד רשעים, ולשפוך עליהם יין ומוחקים
השמות, ומכוונים שכן יהיה. אמן.

ד. **בספר** קדושת לוי (דף קטז) כתב: ומעתה "יתלהב" לב האדם בקראו
המגילה. ויכוין בקראו ובשמוע המגילה: ש"מעתי מקבל עול תורתו
ומצותיו" כמאחז"ל (שבת פה). קיימו מה שקבלו כבר. לכן יכין את עצמו: "מה
שחלף ועבר אָין, ומעתה הוא מקבל עליו עול תורתו ומצוותיו ישתבח שמו".

ה. **שמעתי** פעם מפי הרב הצדיק רבי זאב חשין זצ"ל, שבליל פורים (היינו
אור לי"ד אדר) אחר חצות מאיר אור גדול ונפלא. ויש להשתדל ללמוד
תורה אז, ויבקש בקשותיו כפי שיחפוץ. ע"כ. גם מפורסם שטוב לקרוא אז

ט. הגם שיום פורים הוא יום שמח במיוחד. מ"מ אל יכשל באיסור, או בזלזול באיזה מצוה, וכן שלא יזיק לזולתו ח"ו.

י. מנהג העולם להתחפש בפורים. ויש לה שורש וטעם. אכן יש להזהר שלא יתחפש איש לאשה או אשה לאיש. וזה איסור מוחלט. ובפרט ביום קדוש כ'פורים' אין לעשות כל חטא. ואפילו לילדים יש ליזהר בזה. והדבר נעשה כהיתר מחוסר ידיעה.

מצוות היום

יא. "מתנות לאביונים" יתן ויפזר הרבה, ובעין טובה.

והזמן מסוגל לצדקה, ובפרט לעמלי תורה, וכל המוסיף מוסיפין לו.

יב. לפני הסעודה יכוין לשם מצוה כתקנת מרדכי ואסתר. וגם ישתה "יין". ויזהר שלא יגרום לו הוללות או הפסד מצוה. ואם יודע שעלול להרדם בשכרותו, כדאי שיקדים להתפלל תפלת מנחה מקודם.

יג. בשתיית היין יש "תיקון" ומעלה גדולה. ויוכל על ידי זה לזכות ל"התלהבות" להשם יתברך.

יד. בתוך הסעודה יאמר דברי תורה, ויקרא קצת משניות "מסכת מגילה".

מקורות ההלכה

(על הניסים) אינו חוזר. מ"מ טוב לאכול פת, ולעשות סעודה גם באכילת בשר ושתיית יין לכבוד היום.

גם יין ישתה, כמו"ש (מגילה ז). "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מדרכי". וכל אחד ישתה יותר מהרגלו. וכל זאת בתנאי שלא יעשה דברים משונים או זיק לבני אדם. או יקיא את מה שאכל ושתה, ועי"ז יגרום לאחרים לימאס ולהגעל מחמתו, הן מחמת שרואים את קיאו ולכלוכו, ואת הריח העולה מההקאה. ורבותינו אמרו (הגיגה ה). "כי האלהים יביא במשפט על כל נעלם" אמר רב זה ההורג כינה בפני חבירו ונמאס בה". ושמואל אמר זה "הרק בפני חבירו ונמאס בה".

וכתב ביסוד ושורש העבודה (שער יב סוף פ"ו): ויזהר שלא ירבה בשתייה "בתוך הסעודה", כדי שיוכל לברך "ברכת המזון" בכונה עצומה. עכ"ל. וכתב שם שישתה אחרי הסעודה, ע"ש. ובעיקר הדבר, מבוואר בשלחן ערוך (סימן קפה) דמותר השיכור לברך, ורק כשנשכר לגמרי אין לברך.

יג. רבי צבי הירש מזידיטשוב כתב: "כי שתיית יין ובישום בפורים, היא כמו תענית משבת לשבת". וכתב בספר "צוה הכהן" שכשאדם מבוסס מחמת שתיית היין וכדומה, יש לו "התלהבות" ודביקות לעבודת הבורא יתברך (אם זוכה לדרגה זו). ובספר פרי צדיק כתב: **המשתה בפורים לתקן את ה"קלקול של עצלות ורפיון בעסק התורה"**.

יד. כתב ביסוד ושורש העבודה (פ"ו): ויזהר בלימוד על השלחן, ויקרא בתוך הסעודה תשעה פסוקים של בשלה: 'ויבא עמלק' וגו'. ושלושה פסוקים של כי תצא: 'זכור את אשר עשה לך עמלק' וגו'. ואח"כ ילמד איזה לימוד שירצה. וכתב בכף החיים: ואחר הסעודה קודם ברכת המזון, ילמד משניות של 'מסכת מגילה', והם ארבעה פרקים, ויכוין שהם כנגד ארבע אותיות הוי"ה, וארבע אותיות אדנות.

ט. בספר יסוד ושורש העבודה (שער יב פרק ז) הזהיר מאוד, שחלילה לנו לבטל דברים העומדים ברומו של עולם, כגון תפילה בציבור או תפילה מנחה או ערבית, בגלל השתיה. וכל אחד ישער בעצמו, אם יוכל להתפלל אחד שתייתו, אז ישתה, ואם לאו, לא ישתה ויקבל שכר על הפרישה וכו'. גם ימסור "שנתו" לאחרים להקיצו להתפלל מנחה, וגם שלא יעבור ח"ו מלהתפלל שלא בציבור בביתו אלא יתפלל עם הציבור.

י. בספר יפה ללב (ח"ב סימן תרצו אות ד) הביא בשם הר"י חגיז בספר אלה המצוות, טעם ללבישת פרצופים ותחפושות בפורים דוקא, כי כן היה אז בימי אשורוש. וסיים שם: ומאחר שמשתה האנשים לבד' ומשתה הנשים לבד', ראוי והגון שהפרצופים ג"כ יהיו על האופן הזה, ש'לא ילבש גבר שמלת אשה' וגו'. עכ"ל.

יא. כתב הרמב"ם (פ"ב מהלכות מגילה): "ומוטב לאדם להרבות במתנות אביונים מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות לרעיו, שאין שם שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים, שהמשמח לב האומללים האלו דומה לשכינה שנאמר להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים".

מצות "הצדקה" ביום הזה היא העולה על שאר ימים, שנלוה עמה גם מצות "מתנות לאביונים". ולפי סודן של דברים, בחנוכה ופורים ראוי להרבות בצדקה עם עמלי תורה, שהימים האלה הם בסוד "נצח-והוד" תמכין דאורייתא. ואם מוסיף מוסיפין לו איש כמתנת ידו ברכת ה' היא תעשיר. ולכן החלש יאמר גיבור אני לעזרת ה' בגבורים והשם יעזור לו. (פלא יועץ מערכת 'פורים').

יב. כתב הרמ"א (סימן תרצה) "מצוה להרבות בסעודת פורים". ואולם אין חובה לאכול פת. ולפיכך מי שאכל פת ושכח לומר מעין המאורע

קבעוני לדורות

פעם אחת שאל הגמון את הגאון רבי יהונתן אייבשיץ ז"ע:

- אתם מתפארים בתורתכם שהזהירה כל אחד מישראל "לא תקום ולא תטור", ואתם בעצמכם נוטרים שנאה בלבבכם כלפי המן זה כאלפיים שנה, ועוד חוגגים אתם חג גדול לזכר מפלתו. האין זו נטירת שנאה גמורה?

השיבו רבי יהונתן: פורים, אינו חג גדול אצלנו, שהרי אינו אסור מן הדין במלאכה ובסחורה בנסיעה וברכיבה כשאר ימים טובים, וחג זה איננו בא מתוך נטירת שנאה, אלא כוונתנו בעיקר להזכיר את מפלתו של המן - לאלה ה"המנים" של זמנינו...

דור דור והמן שלו, אבל מלומדים אנחנו כי לבסוף ננצח, ויד ישראל תהיה על העליונה. ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם. בהכרה זו אנו מחזיקים מעמד גם כאשר אין קצה האור נראה עדיין, ובה' הטוב נשים מבטחינו, וזה יהיה לנו למעוז שמחה.

אח יקר!

תמוך וחזק אברכים עוסקי תורה בתרומת "זכר למחצית השקל" עבור כולל "פלא יועץ".

ותקויים בכם הבטחת רבנו אליעזר פאפו ז"ע כי מי שעשה עבור נשמתו ישלם לו במיטבא. לתרומות: ת.ד. 57124 ירושלים

ניתן לתרום בכרטיס אשראי בטל': 02-970-9118 או בפל': 054-845-6041

הגליון להצלת ולרפואת

חנה בת שפרה תחי'

ובני ביתה

השי"ת ימלא כל משאלות לבם לטובה ולברכה, מתוך בריאות איתנה ונהורא מעליא. אמן.

לרפואת הילד יוסף בן אדל הי"ד

לרפואת הגה"צ

רבי שמעון חירארי שליט"א

בן בהריה

☪ ☪

הגליון בחסות:

ספר

עימוד מקצועי וגרפיקה

052-764-7844